

2. Sweet Eve Hybrid ผลมีสีเหลืองเมื่อแก่ เนื้อสีขาว หวานมาก น้ำหนักผล ประมาณ 1 กก. ผลมีรูปร่างแห
3. Sky Rocket Hybrid ผลกลม ผิวสีเขียว เนื้อมีสีเขียว หวาน น้ำหนักผล ประมาณ 1-1.5 กก.
4. Golden Crispy Hybrid ผลมีลักษณะกลม รี ผิวสีเหลือง เรียบ ขนาดผลมี น้ำหนักประมาณ 350 กรัม/ผล ผลผลิตสามารถให้ 10 ผล/ต้น เนื้อสีขาว
5. Silver star Hybrid ผลกลม ผิวเรียบ ไม่มีรูปร่างแห เนื้อสีเขียวอ่อน รส หวาน น้ำหนักผลประมาณ 1.5 กก.

โรคและแมลง

โรคที่ทำลายแตงเทศมีดังนี้ คือ

1. Mosaic virus อาการจะมีใบหงิกเถาแตงไม่เจริญเติบโต เกิดจากเชื้อไวรัส โดยใช้แมลงเป็นพาหะ และแมลงนี้จะอาศัยอยู่กับวัชพืชหรือพืชตระกูลแตงป่านั้น ดังนั้นควรทำลายวัชพืชในบริเวณข้างเคียง แปลงที่ปลูกแตงเสีย และเมื่อพบต้นแตงที่เป็นโรคนี้อยู่ในระยะแรกควรถอนทิ้งและเผาเสีย
2. Bacterial Wilt เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ทำให้เถาแตงเทศเหี่ยว เชื้อนี้จะถูกนำมาโดยแมลงพวก Stripped beetle การพ่นสาร Rotenone อยู่เสมอจะเป็นวิธีที่ควบคุมโรคนี้ได้
3. Anthracnose อาการใบและผลเป็นแผล ต่อมาจะเน่า เชื้อราที่ทำลายคือ *Collectotrichum lagernarium* จะติดมากับเมล็ดพันธุ์ ดังนั้น ก่อนปลูกควรแช่เมล็ดพันธุ์ใน Bordeaux mixture
4. Powdery mildew เกิดจากเชื้อราโรคระบาดร้ายแรง ปัจจุบันมีพันธุ์ที่ต้านทานโรคนี้อย่างผสมขึ้นมาคือพันธุ์ PMR-45, PMR-5, แต่ก็ต้านทานไม่ได้ 100%

5. Downy mildew เกิดจากเชื้อราเช่นกัน จะระบาดรุนแรงขณะที่มีอากาศอบอุ่น ป้องกันโดยใช้พันธุ์ต้านทาน หรือพ่นด้วยผง Carbamate

แมลง แมลงที่เข้าทำลายแตงเทศมีดังนี้คือ

1. Melon Aphid ใช้ยา Parathion ฉีดยา

2. Stripped cucumber beetle จะทำลายในระยะแรกของการเจริญเติบโต ใช้ยาที่มีสาร Rotenone หรือ Carbamate หรือยา Malathion, Parathion

3. Pickle worm ตัวโตจะฝังเข้าไปในลำต้น และผลของแตงเทศ วิธีป้องกันฉีดพ่น Cryolite ทุก ๆ สัปดาห์ ในช่วงออกดอกออกผล

นอกจากนี้ยังมี Nematode เข้าทำลายรากของแตงเทศ อย่างไรก็ตามวิธีการป้องกันที่ดีคือ เลือกพื้นที่ใหม่ ๆ ในการปลูก และการปลูกพืชหมุนเวียนจะช่วยลดการทำลายแมลงและโรคพืช

4.4 มะระ (Bitter gourd)

Momordica charantia

ผลมะระเป็นส่วนที่ใช้บริโภคเป็นผัก นิยมรับประทานกันมากในหมู่ประเทศแถบร้อน โดยนำมาต้ม แกง นอกจากนี้ มะระยังรับประทานกันเพื่อใช้แก้โรคต่าง ๆ เช่น โรคท้องร่วง โรคผิวหนังและช่วยบำรุงโลหิต แม้ว่ามะระจะมีรสขม แต่คุณค่าทางอาหารสูง ในพันธุ์ที่มีผลเล็กจะมีธาตุเหล็กและไวตามินสูงกว่าพวกผลใหญ่ยอดและใบของมะระก็สามารถนำมาบริโภคได้เช่นเดียวกัน

มะระเป็นพืชที่อยู่ตระกูลเดียวกับแตง จึงมีดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่บนต้นเดียวกัน การผสมละอองเกสรเพื่อให้เกิดผลต้องการแมลงเป็นตัวช่วย

มะระมีอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน โดยจะแตกต่างกันไปตามสีของเมล็ดและสีของผล และเนื่องจากอาจมีการกลายพันธุ์เกิดขึ้นได้จากการผสมข้าม และผู้ปลูกได้คัดเลือกเก็บไว้ จึงกลายเป็นพันธุ์ใหม่ขึ้นมา เท่าที่ปลูกอยู่ในประเทศไทยพวงจำแนกพันธุ์ได้ดังนี้

1. **มะระจีน** เป็นมะระผลใหญ่ สีเขียวอ่อน เนื้อหนา ไม่ขมนัก ผลยาวประมาณ 20-30 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางของผล 7-8 เซนติเมตร เป็นพันธุ์ที่นำเข้ามาจากประเทศจีนมานานแล้ว เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกเป็นการค้ามากในบ้านเรา

2. **มะระย่างกุ้ง** มีผิวขรุขระเป็นหนาม ขนาดของผลเล็กเรียวยาว โดยแหลมหัวแหลมท้าย

3. **มะระขี้ก** มีผลค่อนข้างกลม รสขมจัดผิวขรุขระ เป็นหนาม เนื้อบาง ผลเล็ก **สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโต** มะระเป็นพืชที่ปลูกง่ายชอบอากาศร้อน เจริญเติบโตเร็ว เป็นพืชปีเดียว ลำต้นเป็นเถาเลื้อยยาวประมาณ 2-3 เมตร ปลูกได้ตลอดปี แต่จะได้ผลดีในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ ขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิด ความชื้นในดินต้องเพียงพอ แสงแดดเต็มวันตลอดวัน อุณหภูมิมีพอเหมาะ 18-25° ซ ถ้าอุณหภูมิเย็นจัด จะทำให้การเจริญเติบโตของต้นมะระช้าลง ชาวสวนมักนิยมปลูกมะระหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว หากมีน้ำเพียงพอสามารถปลูกได้ปีละหลายครั้ง

การเตรียมดินและการปลูก เตรียมแปลงปลูกโดยขุดไถดินให้ลึกประมาณ 20-25 เซนติเมตร เพราะมะระเป็นพืชที่มีระบบรากลึกปานกลาง ปรับสภาพของดินให้มีการระบายน้ำได้ดีโดยใส่ปุ๋ยคอก และใส่ปูนขาวในกรณีดินเป็นกรด ทำการยกร่องและหยอดเมล็ดพันธุ์เป็นหลุม ๆ โดยหยอดหลุมละ 3-4 เมล็ด เมื่อให้น้ำและเมล็ดงอกได้ 2 สัปดาห์ มะระจะมีใบจริงแล้วจะถอนต้นที่อ่อนแอทิ้งไปให้เหลือ 2 ต้นต่อหลุม ระยะปลูกระหว่างหลุมประมาณ 50-75 เซนติเมตร ระหว่างแถวประมาณ 1 เมตร ไม่นิยมปลูกมะระโดยการย้ายกล้า เพราะมะระอายุสั้น และเมล็ดพันธุ์มีขนาดใหญ่ ในพื้นที่แปลงปลูก 1 ไร่จะใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ 2-4 ลิตร

การปฏิบัติดูแลรักษา

การให้น้ำ ควรให้น้ำสม่ำเสมอโดยเฉพาะในช่วงออกดอกและติดผลต้องไม่ให้ขาดน้ำ

การพรุนดิน ในระยะแรกหลังจากมะระเริ่มออกควรทำบ่อย ๆ และกำจัดวัชพืชไปด้วย หากปล่อยให้วัชพืชขึ้นในระยะแรกนี้ จะทำให้มะระขาดน้ำ เพราะวัชพืชจะแย่งน้ำแย่งปุ๋ย

ในการพรวนดินต้องระวังไม่ให้กระทบกระเทือนรากของมะระ

การให้น้ำ เนื่องจากมะระเป็นผักที่ต้องการผล ดังนั้น สัดส่วนของน้ำของ N:P:K = 1:1:1-1.5 เช่น น้ำ สูตร 13-13-21 หรือ 14-14-21 ในอัตรา 50-100 กก./ไร่ ซึ่งน้ำสูตรผสมนี้ควรให้เมื่อมะระมีอายุ 1 เดือน ซึ่งในระยะนี้จะเป็นระยะที่ทำค้าง เมื่อมะระงอกได้ 15 วัน ควรใส่ปุ๋ยยูเรียหรือแอมโมเนียมซัลเฟต โคนหลุมในอัตรา 20 กก./ไร่ (1 ช้อนแกงต่อหลุม) และพรวนดินรอบ ๆ ต้น

การปักค้าง มะระจะเริ่มเลื้อยเมื่ออายุ 15 วัน ดังนั้น ควรปักไม้ค้าง การทำค้างทำได้ 2 แบบคือ ปักไม้ค้างยาวประมาณ 2-2.5 เมตร ทุก ๆ หลุมแล้วเอนปลายเข้าหากัน แล้ว วางไม้พาดตามแนวนอน 2 ช่วง อีกวิธีคือ ปักไม้ค้างยาว 2 เมตร ทุก ๆ ระยะ 1.5-2 เมตร ขนานกับแถวปลูกแล้วใช้เชือกผูกขวางทุก ๆ ระยะ 30 ซม. และผูกทแยงด้วย

การห่อผล ในขณะที่ผลมะระยังเล็กอยู่ กลีกรนิยมห่อผลมะระด้วยกระดาษ หessian เพื่อให้ผลมีสีขาวจนน่ารับประทาน และยังเป็นกำบังกันแมลงมาเจาะทำลาย และยังป้องกันยาฆ่าแมลงมาโดนผลอีกด้วย ชาวสวนจะทำถุงขนาด 15x20 ซม. ห่อผลโดยที่ถุงนี้มีปากเปิดทั้งด้านบนและด้านล่าง และใช้ไม้กลัดหนีบกับขั้วผลกับถุงด้านบน

การเก็บเกี่ยว เมื่อมะระอายุได้ประมาณ 45 วัน จะเริ่มเก็บผลได้ การเก็บผลควรเก็บทุก ๆ วัน ถ้าปล่อยให้ผลแก่ติดกับต้นจะทำให้ผลไม่ตก ผลจะร่วงมาก มักนิยมเก็บขณะที่ผลยังอ่อนอยู่ ผลมีสีเขียว ถ้าผลเปลี่ยนเป็นสีครีมและแตก แสดงว่าแก่เกินไป ซึ่งในผลแก่นี้จะมีเมือกสีแดงหุ้มเมล็ด แสดงว่าเมล็ดนี้แก่เต็มที่ สามารถเอาไปปลูกแล้วงอกได้ มะระสามารถจะเก็บทยอยได้ประมาณ 10 ครั้ง ในครั้งหลัง ๆ ผลที่ได้จะมีขนาดเล็ก

การเก็บเมล็ดพันธุ์ ควรเลือกเก็บเมล็ดพันธุ์จากต้นแม่ที่แข็งแรง ผลใหญ่และขนาดสม่ำเสมอ มีลายหยักที่ผิวของผลเป็นทางตรง ต้องควบคุมการผสมละอองเกสร เพื่อป้องกันการกลายพันธุ์ โดยวิธีคือเอาถุงมาสวมดอกตัวเมียที่เพิ่งออกมาแต่ยังไม่บาน และคอยสังเกตดูเมื่อวันที่ดอกบาน เอาเกสรตัวผู้จากดอกในต้นเดียวกันมาจิ้มลงบนเกสรตัวเมีย และสวมถุงกระดาษไว้อย่างเดิม ควรทำเครื่องหมายหรือผูกป้ายไว้ด้วย เพื่อให้รู้ว่าผลนี้เพื่อจะเก็บไว้เอาเมล็ดไปทำ

พันธุ์ เมื่อผลสุกจะแกะเอาเมล็ดออกจากผลล้างน้ำให้สะอาด แล้วเอาไปผึ่งให้แห้ง ไม่ควรให้
โดนแดดจัดมากเกินไป เก็บเมล็ดไว้ในที่แห้งและเย็น เพื่อนำไปปลูกต่อไป

แมลงศัตรู พบว่าแมลงที่เป็นศัตรูที่สำคัญต่อมะระคือ แมลงวันทอง (Fruit fly)
เพลี้ยไฟ (Thrips) และเพลี้ยอ่อน (Aphid) โดยที่แมลงวันทองจะทำลายโดยการเจาะผลและ
วางไข่ในผลทำให้ผลเล็ก แกร่น และเน่าเสีย การห่อผลเป็นการป้องกันแมลงนี้ได้ หรืออาจฉีด
พ่นยา Malathion หรือ Dimethoate สำหรับพวกเพลี้ยไฟและเพลี้ยอ่อน จะเข้าทำลายโดย
การเจาะคูกุน้ำเลี้ยงที่ยอด ทำให้ยอดหงิก และเจริญเติบโตช้า ไม่มีดอกและผล การใช้ยาพวก
คูดซีม ต้องกะระยะเวลาก่อนเก็บเกี่ยวอย่างน้อย 15 วัน ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดการสะสมสารตกค้าง
ของพิษยาแก่ผลของมะระได้

แหล่งผลิต มะระปลูกมากที่สุดทางภาคใต้เป็นเนื้อที่ 5,936 ไร่ ในจังหวัดตรัง
สุราษฎร์ธานี และปัตตานี รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ 3,584 ไร่ ในจังหวัดราชบุรี นคร
ปฐม และเพชรบุรี และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่เพาะปลูก 3,021 ไร่ ในจังหวัดนคร-
ราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี

พันธุ์ที่ใช้ปลูกกันแพร่หลายคือ พันธุ์สองพี่น้อง เป็นมะระจีน ปลูกมากแถวสุพรรณบุรี
และพันธุ์ Knounyore No. 1 Hybrid จะมีน้ำหนักผลประมาณ 300-400 กรัม ผิวสีเขียวครีม
ขมน้อย รสชาติและคุณภาพดี

รูปที่ 41 แสดงความแตกต่างของผลมะระจีนกับมะระอย่างกึ่ง

4.5 บวบเหลี่ยม (Angle Luffa)

Luffa acutangula

เช่นเดียวกับมะระ บวบอยู่ในตระกูลเดียวกันกับมะระและใช้ผลมารับประทานเป็นอาหาร โดยนำมา ผัด ต้ม แกง ในขณะที่ผลยังอ่อนอยู่ บวบขึ้นได้ดีในแถบร้อน ดังนั้น จึงปลูกกันมากใน จีน อินเดีย ชองกง บวบเป็นพืชเถาเลื้อย มีดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยกกัน แต่อยู่ในต้นเดียวกัน ผลของบวบเหลี่ยมจะยาวและมีเหลี่ยมไปตลอดตามความยาวของผล ผิวขรุขระเล็กน้อย เมื่อผลแก่เต็มที่ จะมีส่วนของผลที่เป็น fiber ซึ่งมีประโยชน์ในการประดิษฐ์ทำเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้ ลำต้นมีสีเขียวอ่อน เมื่อเจริญเต็มที่จะมีขี้ผึ้ง (wax) ฉาบอยู่ที่ผิว น้ำจากลำต้น (sap) ใช้ทำเครื่องสำอาง และใช้ทำยาสมุนไพรได้ด้วย

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโต เนื่องจากบวบเป็นผักที่ชอบอากาศร้อน ดังนั้น จึงเหมาะที่จะปลูกในประเทศไทย อุณหภูมิที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตประมาณ 20-30° ซี ต้องการแสงแดดเต็มที่ตลอดวัน ความชื้นในดินสม่ำเสมอตลอดฤดูกาลปลูก โดยเฉพาะในช่วงที่ออกผลจะขาดน้ำไม่ได้เลย ขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิด ปลูกได้ตลอดปีและจะมีผลผลิตมากในฤดูฝน

การเตรียมดิน บวบเหลี่ยมเป็นผักที่มีระบบรากลึกปานกลาง ควรขุดไถดินลึกประมาณ 20-25 เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยหมักและปุ๋ยคอกที่ย่อยสลายดีแล้วลงไปด้วย

การปลูกและวิธีปลูก นิยมปลูกบวบแบบหยอดเมล็ดลงในแปลงเลย ที่ไม่นิยมปลูกแบบย้ายกล้าเพราะต้นกล้าของบวบอ่อนเปราะ หักง่าย และเหี่ยวง่ายในขณะย้ายและจะตายมากโดยทั่วไป จะหยอดหลุมละ 3-5 เมล็ด ลึกลงในดิน 2-4 ซม. และกลบด้วยปุ๋ยคอกเก่าหรือดินผสม รดน้ำให้ชุ่ม คลุมด้วยฟาง มักยกร่องสูง 75 ซม. และกว้าง 1.5 เมตร บนร่องปลูกได้ 2 แถว

เมื่อต้นกล้าอายุ 15 วัน ควรถอนดินที่อ่อนแอในแต่ละหลุมทิ้งไป ให้เหลือหลุมละ 2 ต้น ระยะปลูกที่ใช้คือ 75x100 ซม. หรือ 90x90 ซม. ในฤดูฝน เป็นฤดูที่บวบเจริญเติบโตแตกกิ่งก้านมาก ดังนั้น ควรใช้ระยะปลูกในกว้างขึ้นคือ ประมาณ 80x200 ซม.

การปฏิบัติดูแลรักษา

การทำค้าง เมื่อบวบเหลี่ยมอายุได้ประมาณ 15-20 วัน ควรทำค้างหรือร้านเพื่อ
ให้บวบเกาะขึ้นไปให้สูง วิธีการทำค้างหรือร้านทำได้ดังนี้คือ

1. การตีไม้เป็นร้าน ให้บวบเลื้อยขึ้นเจริญอยู่ด้านบนร้าน เพื่อผลที่เกิดมาจะได้ห้อย
ลง ผลบวบตรงและสะดวกต่อการเก็บเกี่ยว

2. บักไม้ค้าง ใช้ไม้รวกยาวประมาณ 2-2.5 เมตร บักแต่ละหลุมของบวบ แล้ว
เอนปลายเข้าหากัน ผูกมัดไว้ด้านปลาย แล้วใช้ไม้พาดทางขวางแต่ละช่วงห่างกัน 40-50 ซม.

3. ใช้กิ่งไม้หรือต้นไม้แห้งปักไว้ให้บวบเลื้อยขึ้นตามธรรมชาติ

หากไม้ทำค้างให้บวบจะทำให้ต้นบวบเลื้อยไปตามพื้นดิน เมื่อออกผลจะทำให้ผลโค้ง
งอไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

การให้น้ำ ให้น้ำสม่ำเสมอตลอดฤดูปลูก และต้องระมัดระวังอย่างยิ่งไม่ให้ขาดน้ำ
ช่วงออกดอกและติดผล ระบบการให้น้ำแบบเข้าร่องจะให้ผลดีที่สุด เพราะทำให้บวบไม่เปียกน้ำ
ที่ใบ หากให้น้ำระบบฝอย จะทำให้เกิดโรครีโบบและลำต้นมาก

การพรวนดินและการกำจัดวัชพืช ทำไปในคราวเดียวกันกับการให้ปุ๋ย ควรพรวนดิน
หลังการให้ปุ๋ย ในดินเหนียวหลังการถอนแยกควรพรวนดินทันที และควรเก็บวัชพืชไปในคราวเดียว
กันเลย เมื่อบวบโตแล้วจะไม่ค่อยมีวัชพืชเข้ามารบกวนมากนัก

การให้ปุ๋ย ในการเพาะเมล็ดครั้งแรกควรใส่ปุ๋ยคอกรองกันหลุม สำหรับปุ๋ยผสมควร
ใช้สูตร 5-10-5 ในอัตรา 30-50 กก./ไร่ โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง คือครั้งแรกใส่ครึ่งหนึ่งเป็น
ปุ๋ยรองพื้น และที่เหลือใส่เมื่อบวบอายุได้ 20-30 วัน โดยโรยข้างแถวแล้วพรวนกลบลงในดิน
แล้วให้น้ำ ปุ๋ย ในโตรเจน คือ ยูเรียและแอมโมเนียมไนเตรด ควรใส่ในอัตรา 3-5 กก./ไร่
โดยใส่ในระยะแรกของการเจริญเติบโตคือประมาณต้นบวบอายุได้ 15 วัน

การป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูบวบ โรคที่สำคัญต่อบวบคือ

1. โรคราน้ำค้าง (Downy mildew) เกิดจากเชื้อราจะทำให้ใบร่วง และผลผลิต
ลดลง ป้องกันและกำจัดโดยใช้ยา Dithane M-45

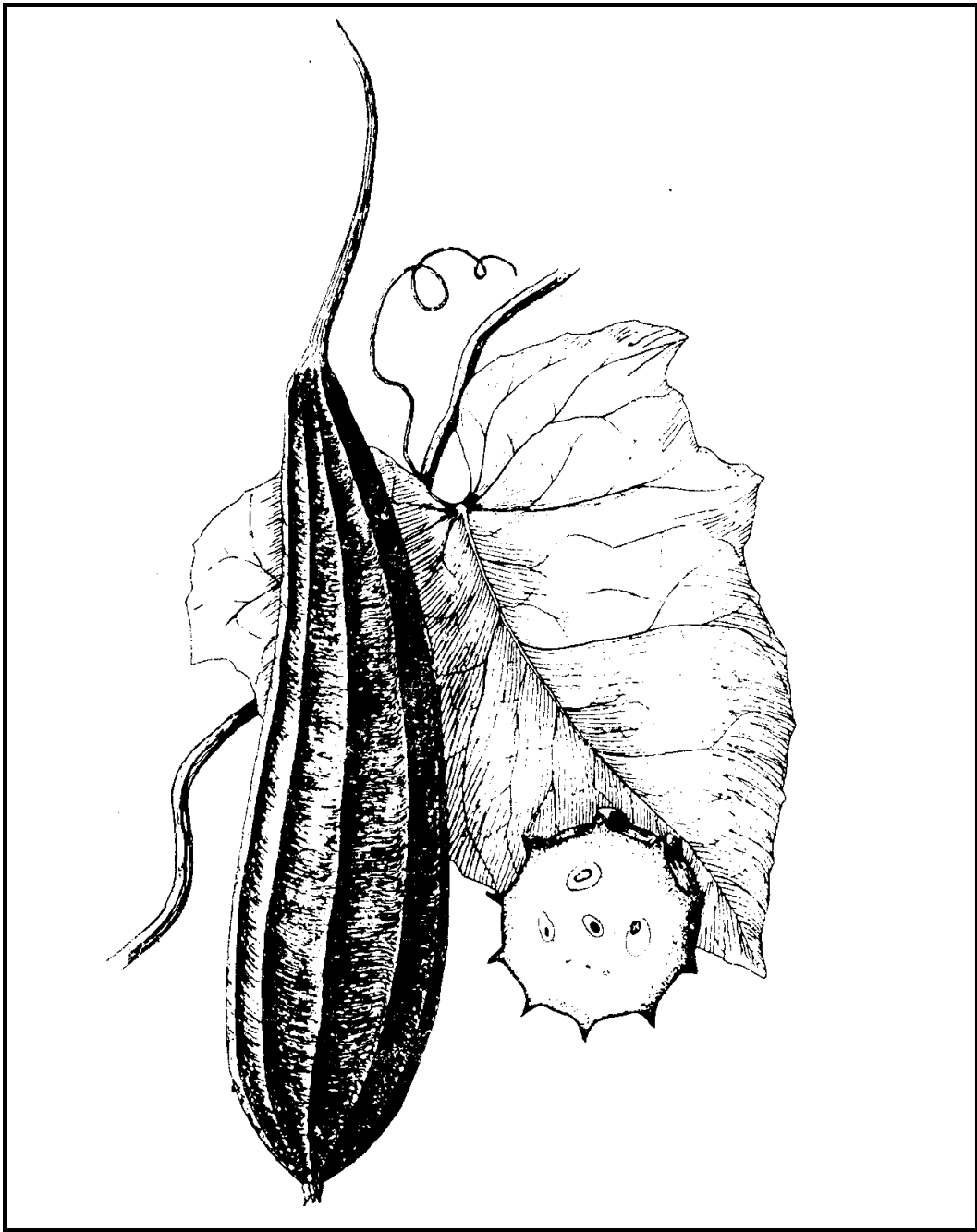
2. โรคเหี่ยว เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ทำให้เหี่ยว รากและโคนเป็นสีน้ำตาล มักระบาดรุนแรงเมื่ออุณหภูมิค่อนข้างเย็น คือ 46-72° ฟ โรคนี้มีแมลงพวกเพลี้ยอ่อนเป็นพาหะ ดังนั้น ควรกำจัดวัชพืชรอบ ๆ แปลงตัวให้สะอาด เพื่อจะได้ไม่เป็นที่อยู่อาศัยของแมลงที่เป็นพาหะแมลงที่รบกวน ได้แก่ เต่าทอง (Cucurbit Leaf Beetle) โดยจะทำลายในระยะต้นกล้า นอกจากนี้ ยังกัดกินผลอ่อนและดอกของบวบด้วย นอกจากนี้ ยังมีแมลงวันผลไม้ (Fruit fly) จะเข้าทำลายผลบวบก่อนแก่ โดยจะไข่ทิ้งไว้ในผล แล้วตัวหนอนจะกัดกินภายในผล ทำให้ผลเน่า ในฤดูร้อนจัดและแห้ง ลมแรงจะพบว่า มีเพลี้ยไฟและเพลี้ยอ่อนเข้าทำลายด้วยการป้องกันกำจัดใช้ Sevin และ Malathion

การเก็บเกี่ยว อายุของการเก็บเกี่ยวของบวบเหลี่ยมประมาณ 40-60 วัน หลังจากหยอดเมล็ด นิยมเก็บผลที่อ่อน เนื้อของผลอ่อนนุ่ม ในระยะนี้บวบเหลี่ยมจะมีขนาดยาวประมาณ 22-30 ซม. ต้องเก็บก่อนผลเริ่มแข็ง อย่าให้มีบวบแก่ติดกับต้นมากนัก จะทำให้บวบชุดหลังมีขนาดเล็ก โดยทั่วไปผลผลิตจะได้ประมาณ 860-1,050 กก./ไร่ เฉลี่ย 920 กก./ไร่

การเก็บเมล็ดพันธุ์ ในบ้านเรามักเก็บเมล็ดพันธุ์ใช้เอง พันธุ์ที่ปลูกมักเรียกว่าเป็นพันธุ์พื้นเมือง ในการเอาเมล็ดพันธุ์จะทิ้งบวบนั้นให้แก่กับต้น เมื่อแก่เมล็ดบวบจะมีสีดำ มีเปลือกเมล็ด (Seed coat) หนา บวบเหลี่ยมจะมีผิวเมล็ดเป็นคลื่นคล้ายร่างแห ขอบเมล็ดไม่คม

แหล่งผลิต บวบเหลี่ยมปลูกมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 10,523 ไร่ ในจังหวัดขอนแก่น ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ รองลงมาคือภาคเหนือมีพื้นที่ประมาณ 8,904 ไร่ ในจังหวัดลำปาง พิจิตร และพิษณุโลก และภาคใต้มีพื้นที่ปลูก 8,017 ไร่ ในจังหวัด ตรัง ปัตตานี และสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 42 บวบเหลี่ยม (*Luffa acutangula*)

4.6 บวบหอม (Smooth Loofah)

Luffa cylindrica

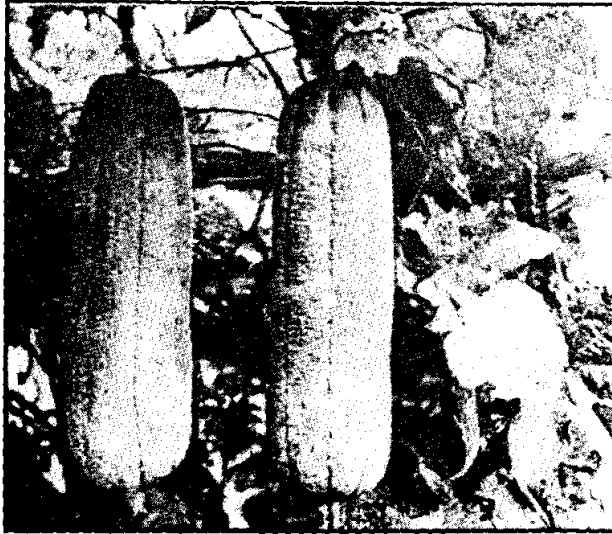
เช่นเดียวกับบวบเหลี่ยม เราใช้ผลบรีโกลเป็นผัก โดยทั่วไปจะทำให้สุกก่อนรับประทานด้วยการต้ม ผัด ซอบขึ้นในที่อากาศร้อน เป็นพืชอายุปีเดียว ผลของบวบหอมที่แก่แล้ว มีเส้นใยนำมาใช้ประโยชน์ในการถักตัว ล้างถ้วยชามและสามารถนำมาใช้กรองน้ำเสียในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นที่สนใจในหลายประเทศ เมล็ดของบวบหอมนำมาสกัดน้ำมันใช้ในการปรุงอาหารได้ ลำต้นเป็นเถาเลื้อย สีของลำต้นเขียวเข้มกว่าบวบเหลี่ยม ใบก็มีสีเขียวเข้มกว่า ใบหนาและหยากกว่า แต่ขนาดเล็กกว่าบวบเหลี่ยม แต่มีดอกตัวผู้แยกกับดอกตัวเมียอยู่บนต้นเดียวกัน เช่นเดียวกับบวบเหลี่ยม เมล็ดของบวบหอม ผิวเรียบ และขอบ ๆ เมล็ดนั้นเปลือกเมล็ดจะมีรูปร่างคล้ายปีกโดยรอบเมล็ด

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโต เช่นเดียวกับบวบเหลี่ยม บวบหอมขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิด ต้องการความชื้นในดินสูงสม่ำเสมอ ตลอดฤดูปลูกต้องการแสงแดดเต็มที่ตลอดวัน อุณหภูมิที่เหมาะสมคือ 20-30° ซ

การเตรียมดินและการปลูก เช่นเดียวกับบวบเหลี่ยมยกร่อง และแต่ละร่องปลูก 2 แถว ระยะปลูก 75x100 ซม. หยอดเมล็ด 3-5 เมล็ด และถอนทิ้งให้เหลือ 2 ต้น ต่อหลุม และปักค้ำเช่นเดียวกับบวบเหลี่ยม จำนวนเมล็ด 2-4 ลิตร เพียงพอสำหรับการปลูกในแปลงปลูกพื้นที่ 1 ไร่

การดูแลรักษา

การให้น้ำ ให้น้ำให้เพียงพอสม่ำเสมอตลอดฤดูปลูก และต้องระมัดระวังเป็นพิเศษในช่วงออกดอกและติดผล

รูปที่ 43 บวบหอม (*Luffa cylindrica*)

การให้ปุ๋ย ให้ปุ๋ย N:P:K ในสัดส่วน 1:1:1.5-2 และควรให้ปุ๋ยไนโตรเจนเร่ง
การเจริญเติบโตในระยะแรก แต่ต้องระวังอย่าให้มากเกินไป บวบจะแตกใบมาก ให้ผลน้อย
เรียกว่าอาการเหี่ยวใบ ปุ๋ยไนโตรเจนควรให้เมื่อออกแล้ว 1 สัปดาห์ ส่วนปุ๋ยสูตรผสม ควรให้
เป็นปุ๋ยรองพื้นครั้งหนึ่งและให้เมื่อบวบอายุ 20-30 วัน

การพรวนดินและการกำจัดวัชพืช ควรปฏิบัติเมื่ออายุในภาวะที่บวบเริ่มเลื่อม

โรคและแมลง โรคและแมลงเป็นชนิดเดียวกับที่รบกวนบวบเหลี่ยม

การเก็บเกี่ยว อายุการเก็บเกี่ยวเพื่อรับประทานสด ประมาณ 50-60 วัน หลัง
จากหยอดเมล็ด จะเก็บผลขณะที่ผลยังอ่อนอยู่ บวบหอมนี้กลีกรมักเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง ในกรณี
ที่เก็บเมล็ดเอง ทั้งบวบไว้ให้แก่แล้วจึงเก็บมาแคะเมล็ด ถ้าจะใช้เส้นใยควรทิ้งบวบไว้ให้แห้งติด
ต้น เฉลี่ยผลผลิตของบวบสดได้ 1,000 กก./ไร่ ผลผลิตจะให้ดีถ้าปลูกในช่วงเดือนพฤศจิกายน
ถึงกุมภาพันธ์ เนื่องจากบวบหอมมีผิวของผลเรียบ ไม่มีเหลี่ยม ดังนั้น จึงให้เนื้อมากกว่าบวบ
เหลี่ยม

4.7 ฟักทอง (Squash pumkin)

Cucurbita moshata

ฟักทองเป็นพืชตระกูลเดียวกับแตง เป็นผักที่ปลูกได้ง่าย ขึ้นได้ในดินทุกชนิด เป็นผักอายุปีเดียว แขนงทุกส่วนของฟักทองใช้บริโภคเป็นอาหารได้ นอกนั้นผลยังใช้ทำเป็นของหวาน ฟักทองมีลำต้นเลื้อย จึงต้องการพื้นที่ในการเพาะปลูกมาก มีดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่ในต้นเดียวกัน ใช้แมลงเป็นตัวช่วยผสมละอองเกสร และสามารถช่วยการผสมให้ติดผลมากขึ้น ฟักทองเป็นพืชที่รู้จักกันในหมู่คนที่อพยพเข้าไปอยู่ในอเมริกาสมัยแรก ๆ คนเหล่านั้นใช้ฟักทองเป็นอาหาร ชาวอินเดียแดงบางเผ่าใช้เปลือกฟักทองมาตากแห้ง แล้วนำทำเป็นเครื่องประดับ ชาวจีนนับถือว่าฟักทองเป็นพืชที่บ่งถึงความมั่งคั่งสมบูรณ์

ฟักทองแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ตามลักษณะของลำต้นดังนี้คือ

1. พวกที่ลำต้นเป็นเถาเลื้อย (Vine type) ลำต้นเมื่อโตแล้วจะเลื้อยและแตกแขนงมาก เป็นฟักทองพันธุ์พื้นเมืองทั่ว ๆ ไป และมีพันธุ์ลูกผสมต่าง ๆ พวกนี้จะออกดอกตามข้อ มีแขนงมากให้ผลแขนงละ 1-2 ผล ผลแก่เต็มที่จะเก็บเกี่ยวได้

2. พวกที่ลำต้นเตี้ย (Bush type) พุ่มใหญ่ ใบมีขนาดใหญ่มาก และบางชนิดอาจมีหนาม ก้านใบกลมกลวง หักง่าย ออกดอกตามมุมก้านใบ ออกดอกเมื่อฟักทองอายุได้ 35 วัน มีผลมาก เพราะมีดอกตัวเมียมาก ขนาดของผลมีต่าง ๆ กันไปแล้วแต่ละชนิด

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโต ฟักทองชอบอากาศร้อน ถ้าอากาศเย็นอัตราการเจริญเติบโตจะลดลงไม่ได้ผล อุณหภูมิที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตประมาณ 24-30° ซ ในบ้านเราปลูกได้ดีที่สุดในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ และสามารถปลูกได้ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงพฤษภาคม ฟักทองชอบดินร่วนทราย ชอบอากาศแห้ง แต่ต้องมีความชื้นในดินพอเพียง ต้องการแสงแดดเต็มที่ตลอดวัน

การเตรียมแปลงปลูก ฟักทองเป็นผักที่มีระบบรากลึก ควรขุดไถดินลึกประมาณ 25-30 ซม. และในการย่อยดินควรใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักที่สลายตัวดีแล้วในอัตรา 2-4 ตัน/ไร่ ลงไปในแปลงปลูกด้วย ทั้งนี้ เพื่อทำให้ดินนั้นร่วนซุยและทำให้ดินระบายน้ำได้ดี แล้วยังเพิ่มความ

อุดมสมบูรณ์ให้แก่ดินนั้นอีกด้วย บัญคอกและบุนหมักนั้น บางส่วนควรมานำมาใส่รองกันหลุมตอนปลูก หากดินเพาะปลูกมานานและแข็ง ควรปรับสภาพความเป็นกรด โดยการใส่ปูนขาว

การปลูก นิยมปลูกพักทอง โดยการหยอดเมล็ดเป็นหลุมลงในแปลงปลูกเลย โดยหยอดหลุมละ 3-5 เมล็ดลึกลงในดินประมาณ 2.5-5 ซม. แล้วกลบด้วยบุนคอก รดน้ำให้ชุ่มคลุมด้วยฟางแห้ง เพื่อรักษาความชื้นของผิวหน้าดิน เมื่อดันพักทองงอกมีใบจริง 2-3 ใบ ถอนต้นที่อ่อนแอทิ้งไปให้เหลือหลุมละ 1 ต้น

ระยะปลูก ควรพิจารณาว่าเป็นพักทองประเภทใด หากเป็นพวกเถาเลื้อยจะใช้ระยะปลูก 1.5x1.5 เมตร หรือ 1x3 เมตร โดยอาจปลูกบนร่องเป็นร่องละแถว หรือร่องละ 2 แถวก็ได้ ในพวงลำต้นเป็นพุ่ม ใช้ระยะปลูก .75x1.5 เมตร ปลูกร่องละ 2 แถว หรือแถวเดียวก็ได้เช่นกัน

การปฏิบัติดูแลรักษา

การให้ปุ๋ย เนื่องจากพักทองเป็นพืชที่ต้องการดินที่อุดมสมบูรณ์ จึงควรให้บุนคอกและบุนหมัก ในการเตรียมดินในอัตราที่สูง ในระยะแรกของการเจริญเติบโต ควรให้ปุ๋ยในโตรเจน เช่น ยูเรีย หรือแอมโมเนียมไนเตรด ในอัตราประมาณ 10-15 กก./ไร่ โดยจะใส่เมื่อต้นพักทองอายุ 10-14 วันหลังจากงอก บุนผสมสูตร 14-14-21 ใส่ในแปลงปลูกในอัตรา 100-150 กก./ไร่ ควรแบ่งบุนผสมนี้ใส่ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกใส่เป็นปุ๋ยรองพื้นครั้งหนึ่ง และอีกครั้งหนึ่งที่เหลือใส่โดยโรยข้างแถว แล้วพรวนดินกลบเมื่อพักทองนั้นอายุได้ประมาณ 21-25 วัน

การให้น้ำ พักทองไม่ชอบดินที่ขังน้ำแฉะ ดังนั้น ควรให้น้ำพักทองแต่พอควร ในระยะออกดอกและติดผลต้องระวังมิให้พักทองขาดน้ำได้ ระบบการให้น้ำที่ดีคือ ให้น้ำเข้าร่อง (Furrow system) เพราะใบพักทองจะไม่เปียก ไม่ควรให้น้ำระบบพ่นฝอย เพราะใบจะเป็นโรคเน่าได้ง่าย

การพรวนดินและการกำจัดวัชพืช ในระยะที่พักทองยังต้นเล็กอยู่ ควรทำเสมอ ต่อมาเมื่อพักทองเลื้อยคลุมดินแล้วจะไม่มีวัชพืชขึ้นและการพรวนดินก็ไม่จำเป็น

การผสมละอองเกสรและการติดผล ละอองเกสรตัวผู้จะไปยังดอกตัวเมียได้ต้อง

อาศัยแมลง ในบางครั้งใช้คนเป็นตัวช่วยในการผสม นอกนั้นจะเพิ่มผลผลิตได้โดยการตัดยอดพัก
ทอง จะทำให้เพิ่มจำนวนดอกตัวเมีย โดยทั่วไปพักทองจะมีดอกตัวผู้เป็น 6 เท่าของดอกตัวเมีย
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดผลของพักทอง มีดังนี้

1. สภาพอากาศแห้ง จำนวนผลต่อต้นในสภาพอากาศที่แห้งจะลดลง ทั้งนี้ เพราะ
อัตราการเจริญเติบโตของพักทองลดลง

2. ลมพายุ หากลมแรงหรือมีพายุ จะทำให้ดอกหลุด หากเป็นการทำลายดอกตัวเมีย
ก็เท่ากับเป็นการลดจำนวนผลนั่นเอง

3. ช่วงเวลาของการผสม พบว่าการผสมละอองเกสร ที่จะทำให้พักทองติดผลได้
ต้องประมาณ 6 โมงเช้าถึง 6 โมงเย็น

การใช้สารเคมีกับพักทอง พบว่าสารพวกเร่งการเจริญเติบโต และสารที่ยับยั้งการ
เจริญเติบโต สามารถทำให้มีผลกับการติดผลและการเจริญเติบโตของพักทอง คือ

1. สาร Gibberellin เมื่อให้กับต้นพักทองจะทำให้ข้อและปล้องของพักทองยืด
ขยาย และเพิ่มจำนวนใบของพักทอง

2. Alar ซึ่งเป็นสารที่ยับยั้งการเจริญเติบโตนั้น ถ้าให้กับพักทองจะทำให้ผลของ
พักทองเล็กลง และยังทำให้ผลไม่มีเมล็ด

3. Ethylene สารนี้จะทำให้ลดจำนวนดอกตัวผู้ แต่เพิ่มจำนวนดอกพักทองตัวเมีย
โดยการใช้ Ethrel

การเก็บเกี่ยว หากเก็บผลอ่อนสามารถเก็บได้หลังจากพักทองอายุ 45-60 วัน ซึ่ง
มักจะเป็นพวกพันธุ์พุ่ม สำหรับพวกพันธุ์เลื้อยมักจะเก็บเกี่ยวเมื่ออายุ 120-180 วัน

หากพิจารณาถึงอายุของผล การเก็บเกี่ยวผลอ่อนทำเมื่อหลังจากดอกนั้นผสมละออง
เกสรได้ 5-7 วัน โดยระยะนี้ผลจะมีเปลือกนิ่ม และเนื้อภายในนุ่ม ๆ ผิวของผลจะเป็นสีเขียว
ส่วนผลแก่แล้ว ผลต้องแก่จัดเต็มที่ กล่าวคือ ผิวของผลจะเปลี่ยนและเปลือกแข็ง การเก็บผลแก่จะ
เก็บให้เถาของผลติดมาด้วย ยาวประมาณ 7-10 ซม. เพื่อช่วยให้พักทองอยู่ได้นาน

ศัตรูพื้กทอง

โรคที่เก้กจากเชื้อราที่พบว่าทำลายพื้กทองเสมอ คือ

1. โรคคราแป้ง (Powdery mildew) ใบจะมีราสีขาวจับคล้ายผงแป้งตรงด้านบนของใบและตามผล บางใบจะเห็นเชื้อราเป็นลักษณะกลม ๆ ขาว ๆ ใช้ผงกำมะถันละลายน้ำในอัตราส่วน 30-40 กรัม/น้ำ 1 ปีบ แต่ต้องฉีดในเวลาแดดไม่จัด นอกจากนี้ ยังใช้รากันยาฉีดพ่นเพื่อป้องกันกำจัด

2. โรคราน้ำค้าง (Downy mildew) เกิดจากเชื้อรา โดยจะทำลายที่ใบ ทำให้ใบเป็นแผลสีน้ำตาล ต่อมาใบจะไหม้แห้ง ขณะที่ความชื้นสูง จะพบว่าก้านท้องใบจะมีขุยของราสีขาวอมม่วงอ่อนขึ้นบนแผล ยาที่ใช้ป้องกันและกำจัดคือ Zineb และ Maneb

3. โรคเหี่ยว พื้กทองจะแสดงอาการใบล่างเหลืองเหี่ยวตายไปภายใน 3-4 วัน เกิดจากเชื้อรา เป็นแล้วมักแก้ไขไม่ได้ วิธีป้องกันคืออย่าปลูกในดินทรายจัด หรือในดินที่เป็นกรด เนื่องจากการใส่ปุ๋ยเคมีมาก

แมลง แมลงที่เป็นศัตรูต่อพื้กทอง มีดังนี้คือ

1. เพลี้ยไฟ (Thrips) จะทำให้พื้กทองเกิดอาการยอดหงิก และใบค่าง ยอดจะชะงักการเจริญเติบโตไม่เลื้อยออกไป ใบจะออกเป็นกระจุกที่ปลายยอด และเมื่อเป็นดังนี้ พื้กทองจะไม่ออกดอกออกผลต่อไป

2. แมลงหัวขาว และเพลี้ยอ่อน ก็จะถูกน้ำเลี้ยง ทำให้พื้กทองแสดงอาการได้คล้ายคลึงกับเพลี้ยไฟ

พันธุ์ พันธุ์พื้นเมืองที่นิยมปลูกในบ้านเราเป็นพันธุ์เลื้อย และมีพันธุ์ต่างประเทศที่สั่งเข้ามาที่เป็นพันธุ์เลื้อยคือ Iron Cab Hybrid ซึ่งมีผลขนาดเล็กเหมาะสำหรับทำสังขยา เนื้อสีเหลือง พันธุ์ Delica No. 1 Hybrid ผลขนาด 1-1.5 กก. กลมแบนเนื้อหนาสีเหลือง มีรสหวาน

สำหรับพันธุ์พุ่ม มีพันธุ์ Sweet Mama Hybrid ลำต้นไม่มีแขนง ข้อล้องสั้น ผลขนาด 1.2 กก. เนื้อสีเหลือง หนา รสหวาน เปลือกสีเขียวเข้ม อายุเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 35 วัน หลังการผสมเกสร พันธุ์ Blackjack Hybrid มีผลสีเขียวเข้มมีลายประ เนื้อสีขาวผลยาว ทรงกระบอก โดยทั่วไปพวกเถาเลื้อยจะยาวประมาณ 3-5 เมตร พวกพุ่มเตี้ย จะมีพุ่มประมาณ 80-100 ซม. เกษตรกรสามารถปลูกได้ผลผลิตอยู่ประมาณ 1.8-25 ตัน/ไร่

แหล่งผลิต พักทองปลูกมากที่สุดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ปลูก 39,523 ไร่ ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี เลย และ ศรีสะเกษ รองลงมาคือ ภาคใต้ มีพื้นที่ปลูก 15,898 ไร่ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และนครศรีธรรมราช ภาคเหนือมีพื้นที่ปลูก 10,974 ไร่ ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร เชียงใหม่ และน่าน

4.8 พัก (Wax gourd or Ash gourd)

Benincasa hispida

พักเป็นพืชตระกูลเดียวกับแตง บวบ นอกจากใช้ผลทั้งอ่อนและแก่มารับประทานเป็นอาหารแล้ว ยังสามารถใช้ ใบอ่อน ยอดอ่อน มาต้มรับประทานได้ด้วย ผลของพักนำไปประกอบอาหารคาวและหวานได้ มีการปลูกกันมากในประเทศจีนและปลูกกันมามากกว่า 2,300 ปีมาแล้ว ต่อมาก็แพร่หลายมาในประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทยเรามักเรียกว่าพักเขียวเป็นพืชฤดูเดียว มีลำต้นเลื้อย ลำต้นอ่อนจะมีขนสีขาวอยู่ทั่วลำต้น ลำต้นทอดเถา ยาว 2-3 เมตร มีดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยกกันแต่อยู่ในต้นเดียวกัน ผลของพักเขียวจะเป็นลักษณะยาว หัวท้ายมน เมื่ออ่อนจะมีสีเขียว และเมื่อแก่จะเหลืองนวล มีขนสีขาวปกคลุม และมีไขคลุมอยู่ด้วย เมื่อแก่เนื้อของพักเขียวจะแน่นเป็นสีขาว ภายในมีเมล็ดเหมือนแตง ผลใหญ่จะมีเมล็ดมาก

สภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโต

พักเขียวชอบอุณหภูมิสูงและแห้ง อุณหภูมิที่เหมาะสมคือ 20-25° ซ ถ้าความชื้นในบรรยากาศสูง จะทำให้ผลผลิตของพักเขียวต่ำ เพราะการผสมละอองเกสรต้องใช้แมลงเป็นตัวช่วย และจะผสมได้ดีในสภาพความชื้นสัมพัทธ์ในบรรยากาศต่ำ สำหรับสภาพของดิน พักเขียวขึ้น

ไว้ในดินหลายชนิด แต่ละชนิดจะให้ผลผลิตสูงเมื่อปลูกในดินที่ร่วนและอุดมสมบูรณ์ มีการถ่ายเทน้ำและอากาศดี และอุ้มน้ำได้พอสมควร

การเตรียมดินและการปลูก ควรไถดินให้ลึกประมาณ 20 ซม. เป็นอย่างน้อย ย่อยและใส่ปุ๋ยคอกเพื่อทำให้สภาพของดินนั้นดีขึ้น โดยทั่วไปจะปลูกโดยหยอดเมล็ดลงในแปลงเลย โดยเอาเมล็ดพันธุ์หยอดหลุมละ 3-5 เมล็ดและให้น้ำในดินชุ่มชื้น เมื่อพักเขี้ยวออกได้ 12 วัน พักเขี้ยวจะมีใบประมาณ 3-4 ใบ ตอนถอนแยกให้เหลือหลุมละ 2 ต้น หลังจากถอนแยกแล้ว ใช้ไม้ปักทำค้ำหลุมละ 2 หลัก และยึดไว้ที่ปลายบน พักเขี้ยวจะเลื้อยขึ้นค้ำ และทำการผูกเชือกไว้เป็นระยะ ๆ

ปุ๋ยที่นิยมให้กับพักเขี้ยว ควรให้ปุ๋ยสูตร 5-10-5 ประมาณ 25-30 กก./ไร่

การเก็บเกี่ยว สามารถจะเก็บเกี่ยวพักเขี้ยวได้เมื่อพักเขี้ยวอายุประมาณ 75 วัน ถ้าเป็นพันธุ์ผลใหญ่จะเก็บเกี่ยวได้ช้า คือ อาจต้องใช้เวลานานถึง 120 วัน สังเกตดูการสร้างไข่ที่ผิวของผล ในการเก็บเมล็ดพันธุ์พักเขี้ยวไว้ใช้เองต้องรอให้พักเขี้ยวแก่เต็มที่ แล้วเก็บเมล็ด แต่พบว่าเมล็ดพันธุ์ของพักมีการกลายพันธุ์ได้ง่าย เพราะเกิดจากการผสมข้าม

พันธุ์ พันธุ์ต่าง ๆ ของพักเขี้ยวแบ่งออกตามรูปร่างของผล ได้ดังนี้

1. **พันธุ์ที่มีผลกลมยาว ใหญ่ (Cylindrical)** ขนาดของผลจะใหญ่ยาว 1-2 ฟุต เส้นผ่าศูนย์กลาง 8-12 นิ้ว มีไขมันผิวมาก มักเก็บรับประทานเมื่อผลแก่เต็มที่ เก็บรักษาไว้ได้นานหลังการเก็บเกี่ยว เรียกว่า "พัก"

2. **พันธุ์ผลกลมใหญ่** ผลมีขนาดอ้วนใหญ่ ผิวมีไขมันมาก มักปลูกตามภาคเหนือ เปลือกแข็งมาก สามารถเก็บไว้ได้นานหลังการเก็บเกี่ยว

3. **พันธุ์ผลกลมยาวแต่มีขนาดเล็ก** รูปร่างยาวรียาวประมาณ 4-8 นิ้ว เส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 นิ้ว ผิวไม่มีไขมันมากเรียกกันว่า "แพง"

การใช้ประโยชน์จากพักเขี้ยว พักเขี้ยวเป็นพืชตระกูลแตงที่ต้านทานโรคเหี่ยวที่เกิดจากเชื้อรา *Fusarium oxysporum* ซึ่งโรคเหี่ยวนี้เป็นกันมากในพืชตระกูลแตงทั่วไป ดังนั้น

จึงนิยมนำต้นปักชำไปเป็น root stock ของแตงโม และแตงเทศ และพบว่าแตงโมเมื่อนำไปต่อกับต้นปักชำ จะให้รอยต่อ (graft union) ที่แข็งแรง และมีการเจริญเติบโตที่ดีกว่า สำหรับเรื่องโรคและแมลงนั้นไม่ค่อยมีรบกวนกับปักชำเหมือนพืชตระกูลแตงอื่น ๆ